

PLÓSZ KATALIN, 1939–2015

Plósz Katalin, Rátz Tanár Úr Életműdíjas fizikatanár, Boldogasszony iskolanővér, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Középiskolai Szakcsoportjának volt titkára 76 éves korában 2015. december 7-én, hosszú betegség után elhunyt.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem fizika-matematika szakát 1962-ben végezte el, ettől kezdve – mivel már az érettségi után belépett a Boldogasszony Iskolanővérek, akkori nevükön a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek rendjébe – mintegy 20 évig a debreceni Svetits Katolikus Gimnázium, majd 1985-től nyugdíjazásáig a budapesti Patrona Hungariae Gimnázium tanára volt.

Georgia nővér – a fiatal kollégák és tanítványok számára Dzsordzsi néni – sokat kísérletezett és kísérleteztetett. Gondos óre és fejlesztője volt a gimnázium szertárának, igényes támogatója az iskolába belépő fiatal fizikatanároknak. Az előadóterem asztalán centiméterre kimért helye volt az egyes eszközöknek, a gyors előkészítést gondos, a kollégák által követhető jegyzetei segítették. Mindkét iskolában – a Patrona 1992–1995 évi bővítése során is – nagy szerepe volt az előadóterem kialakításában és a szertárfejlesztésben. Úttörő volt a tanulókísérletek oktatásba való bevezetésében. Az eszközkészítésbe – szakköri foglalkozás keretében – tanítványait is bevonta. Diákjait rendszeresen küldte megyei és országos versenyekre, kísérte őket tudományos előadásokra, a Fizikai Tanulói Ankétokra, de az iskolába is hívott neves előadókat.

Nagy gondot fordított a humán érdeklődésű tanulóknak, a lányok természettudomány iránti érdeklődésének felkeltésére. Az ATOMKI diákpályázatain, különösen a kísérleti témákban, 1980 és 1995 között több mint száz tanulója szerepelt „dobogós” vagy díjazott csoportok tagjaként. Az Ankétokat rendszeresen látogató kollégák közül ki ne emlékezne mosolyogva a „gilisztásokra”, a biofizikai kísérletekkel díjat nyert lánycsapatra, akik műhelyfoglalkozáson segítettek bennünket, tanárokat a kísérletezésben!

Plósz Katalin maga is számos továbbképzésben vett részt, lelkes támogatója volt a modern fizika oktatásának. Emellett egészen más nevelői területek is érdekelték. Színdarabot írt és rendezett a rend alapítójának életéről, valamint – a századik évfordulón – az elektron felfedezéséről. Pedagógusi munkáját sajátos humorral fűszerezte.

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat 1991-ben ünnepelte centenáriumát. Ebből az alkalomból mutatta be Plósz Katalin a családi örökségként kezéhez jutott, addig még nem publikált Eötvös leveleket, és megkezdte apa és fia, *Eötvös József és Loránd* kapcsolatának feltárását. Évről-évre több anyagot gyűjtött össze az Eötvös-családról, valamint a gyermek és az ifjú Eötvös Loránd fejlődéséről, levéltárak, anyakönyvek, könyvtárak anyagának kutatásával. 1998-ban már 20, majd 22 tablóból álló gyűjtemény készült el, amely a következő években bejárta az ország középiskoláit.

A munka egyes újabb fázisairól a Fizikatanári Ankétokon és a *Fizikai Szemle* hasábjain közzétett cikkeiben számolt be.

Plósz Katalin 1993–1999-ig az Eötvös Társulat Középiskolai Oktatási Szakcsoportja titkáráként aktívan részt vett a társulati munkában, az Anketók szervezésében.

A fizika népszerűsítésében végzett, valamint versenyre felkészítő munkáját, Eötvös Lorándra vonatkozó kutatásait a szakmai élet többször elismerte: Mikola Sándor-díjat (1991), Eötvös társulati érmet (1996) kapott, 2007-ben a Marx György professzor úr által útjára indított vándorplakett tulajdonosa lehetett. 2007-ben a fizikatanároknak járó legmagasabb kitüntetést, a Rátz Tanár Úr Életműdíjat is átvehette a Magyar Tudományos Akadémián.

A kutatómunkát nyugdíjas éveiben is folytatta: az apa-fiú kapcsolaton kívül, mint vérbeli pedagógust, főként az foglalkoztatta, hogy a különböző hatások közül melyik miben és milyen mértékben alakította az ifjú Eötvös Loránd személyiségét. Miben hatottak rá az apa elvei, példája, vagy az utazások során szerzett személyes tapasztalatok, illetve az iskola, a Piarista Gimnázium szellemisége, és az adott korban magas szintű természettudományos képzése? Mindezek feltárásával a mának, a jelen iskolai nevelésének kívánt

utat mutatni, példát szolgáltatni. Az anyag folyamatos bővülésével a könyvformában való kiadás halasztódott, végül az informatikai feldolgozásban és a sajtó alá rendezés előkészítésben az egyre súlyosbodó, két és fél évtizeden át nagy megpróbáltatások elé állító, de bátran viselt betegsége megakadályozta. Gyűjteményének méltó gondozása a szellemi utódokra vár.

Életművét kollégái, rendtársai szavával jellemezhetjük legkifejezőbbben: szenvedélyes tanár volt.

Emlékét tisztelettel és pedagógusi példának tekintve őrizzük – kollégák, barátok, tanítványok.

Vantsó Erzsébet

Plósz Katalin írásai a *Fizikai Szemlében*

Eötvös Loránd elveszettnek hitt levelei – 1992/41

Jedlik Ányos emléktúra – 1995/427

A Mikola verseny helyezettei a CERN-ben – 1997/34

Kísérletek sugárzó hővel – 1997/190

A hőmérsékleti sugárzás bemutatása az iskolában – 1998/102

„Mint legjobb barátod őszinte tanácsa”... – Nevelési elvek Eötvös

József és fia, Loránd levelezésében – 1998/185

Eötvös Loránd emlékkiállítás – 1998/404

Eötvös Loránd gyermek- és ifjúkora – 2002/197

Hol született Eötvös Loránd? – 2003/346